

چرا جامعه ما اندیشمندانی چون ابوریحان را دوباره پرورش نداد

استاد بازنشسته فلسفه دانشگاه شهید بهشتی گفت: متفکر نه در خلأ شکل می گیرد و نه به صورت بسته بندی شده از کره دیگری وارد یک جامعه می شود، رشد متفکر نیاز به شرایط اجتماعی دارد و ما زمینه اجتماعی لازم برای رشد چنین استعدادهایی نداریم.

صانعی در گفتگو با مهر بررسی کرد؛

چرا جامعه ما اندیشمندانی چون ابوریحان را دوباره پرورش نداد

استاد بازنشسته فلسفه دانشگاه شهید بهشتی گفت: متفکر نه در خلأ شکل می گیرد و نه به صورت بسته بندی شده از کره دیگری وارد یک جامعه می شود، رشد متفکر نیاز به شرایط اجتماعی دارد و ما زمینه اجتماعی لازم برای رشد چنین استعدادهایی نداریم. دکتر منوچهر صانعی دره بیدی، با بیان اینکه ظهور متفکر در هر جامعه ای محصول شرایط اجتماعی آن جامعه است، درباره شرایط لازم برای رشد متفکر و فیلسوف به خبرنگار مهر گفت: وقتی حداقل آزادی که اقتضای ذات انسان است در هر جامعه ای تحقق پیدا کند در میان افراد جامعه، معدود کسانی پیدا می شوند که نماینده و تجسم این آزادی شده و به سمت نبوغ و پیشرفت حرکت می کنند.

وی افزود: این شرایط در یونان چهارم و پنجم قبل از میلاد باعث شد افلاطون و ارسطو پیدا شوند. در ایران، شرایط لازم و فضای آزاد در قرن های سوم و چهارم هجری شکل گرفت و ابوریحان، ابن سینا، ذکریا رازی و چند چهره جهانی دیگر پرورش پیدا کردند.

استاد فلسفه بازنشسته دانشگاه شهید بهشتی با بیان اینکه بروز و ظهور هر چهره ای تا چندین قرن بعد، شرایط تنفس سایر افراد در آراء و نظرات آن متفکران را فراهم می کند، ادامه داد: با جستجو در تاریخ به راحتی متوجه خواهیم شد که هر وقت در هر جامعه ای آزادی اجتماعی فراهم شد چهره هایی در هنر، اقتصاد، سیاست، فلسفه و در دین پیدا شده و کارها بزرگی به ثبت رساندند و تا چندین نسل افراد جامعه بشری را از نظرات خود سیراب کردند.

وی با اشاره به اینکه در اروپای بعد از قرن هفدهم شرایط مناسب اجتماعی بسیار چشمگیر بود، گفت: هایدگر گفته است: «تا 400 سال بعد مغرب زمین قلمرو فلسفه دکارت است.> البته کانت و متفکران دیگر هر کدام در جای خود قرار دادند، اما نکته درباره تأثیر چند صد ساله ای است که شرایط اجتماعی می تواند ایجاد کند. در حالی که در ایران بعد از فروپاشی حکومت ساسانی که یک حکومت به اصطلاح ملی ایرانی بود و حمله اعراب، روح ملت ایران دچار دگرگونی شد و تا قرن سوم و چهارم که سلسله های ایرانی پا گرفتند و ابن سینا، رازی و ابوریحان ظهور پیدا کردند.

این محقق و پژوهشگر فلسفه تصریح کرد: متفکر نه در خلأ شکل می گیرد و نه به صورت بسته بندی شده از کره دیگری وارد یک جامعه می شود، رشد متفکر نیاز به شرایط اجتماعی دارد و ما زمینه اجتماعی لازم برای رشد چنین استعدادهایی نداریم.

صانعی یادآور شد: منظور از شرایط اجتماعی امنیت است، نه به معنای سیاسی بلکه امنیت همه جانبه تا روح انسان به پرواز درآید و کسانی که از استعداد بالاتری دارند در زمینه های مختلف فکری رشد می کنند.

این مدرس دانشگاه خاطر نشان کرد: باید بررسی کنیم که چرا نتوانستیم دانشمندی همچون ابوریحان که گالیله زمان خود و به زبان امروزی فیزیکدان بود را دیگر ببینیم، چرا امثال محمد بن زکریا رازی که پایه گذار دانش پزشکی بود، دیگر بروز و ظهور پیدا نکردند؟ پرسش هایی از این دست می تواند به پیدا کردن راه حل های موثر کمک کند.